

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN  
I LULEÅ**

Föredragande: S. Poulsen

**DOM**  
2014-06-27  
Meddelad i  
LuleåMål nr  
2903-13**KLAGANDE**

Sebastian Larsson, 20010519-4799

Vårdnadshavare:

Sara Larsson  
Bergmansgatan 3 B Lgh 1001  
983 33 Malmberget**MOTPART**Socialnämnden i Gällivare kommun  
982 81 Gällivare**ÖVERKLAGAT BESLUT**

Socialnämndens i Gällivare kommun beslut den 5 december 2013

**SAKEN**

Personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

**FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE**

Förvaltningsrätten bifaller överklagandet och förklarar att Sebastian Larsson har rätt till personlig assistans.

Förvaltningsrätten lämnar handlingarna i målet till Socialnämnden i Gällivare kommun för bedömning av Sebastian Larssons sammanlagda behov av personlig assistans samt beslut.

Dok.Id 51796

**Postadress**  
Box 849  
971 26 Luleå**Besöksadress**  
Residensgatan 17**Telefon**  
0920-29 54 90**E-post:** forvaltningsrattenilulea@dom.se  
www.dom.se**Telefax**  
0920-22 04 59**Expeditionstid**  
måndag – fredag  
08:00-16:00

**BAKGRUND OCH YRKANDEN**

Socialnämnden beslutade att avslå Sebastian Larssons ansökan om personlig assistans och motiverade beslutet enligt följande. Sebastian Larssons hjälpbehov bedöms inte vara av sådan omfattning och karaktär som förutsätts för insatsen personlig assistans. Det hjälpbehov han har är enbart till en mycket begränsad del av det mycket privata och integritetskänsliga slag som förutsätts för personlig assistans. Hans hjälpbehov förutsätter inte ingående kunskaper och bedöms inte vara krävande eller avse komplicerade situationen. Inte heller har hans hjälpbehov karaktären av tillsyn av övervakande karaktär.

Sebastian Larsson överklagar beslutet och yrkar att han ska beviljas personlig assistans samt anför att det är av absoluta nöden att han, i sin komplexa situation, beviljas personlig assistans.

Socialnämnden motsätter sig bifall till överklagandet.

**TILLÄMPLIGA BESTÄMMELSER M.M.**

Enligt 1 § LSS innehåller lagen bestämmelser om insatser för särskilt stöd och särskild service åt personer med bland annat utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd.

Enligt 7 § LSS har personer som anges i 1 § rätt till insatser i form av särskilt stöd och särskild service enligt 9 § 1-9, om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Den enskilde ska genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor. Insatserna ska vara varaktiga och samordnade. De ska anpassas till mottagarens individuella behov samt utformas så att de är lätt tillgängliga för de personer som behöver dem och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv.

Enligt 9 a § första stycket LSS avses med personlig assistans enligt 9 § 2 personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov). – Av andra stycket samma paragraf framgår att den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov även har rätt till insats enligt 9 § 2 LSS för andra personliga behov om behoven inte kan tillgodoses på annat sätt.

Av lagens förarbeten framgår följande. Personlig assistans ska vara förbehållen den som behöver hjälp med mycket personliga angelägenheter som den personliga hygien, att inta måltider, att kommunicera med andra. Insatsen bör alltså vara förbehållen krävande eller i olika avseenden komplicerade fall. Något krav på att stödbehovet ska ha en viss tidsmässig omfattning föreligger inte. Dock har tidsfaktorn självfallet betydelse. Ju större stödbehov i tid som föreligger desto mer talar omständigheterna för att rätt till biträde av assistent föreligger (prop.1992/93:159 s. 174-175).

Högsta förvaltningsdomstolen har i ett avgörande (RÅ 2009 ref. 57) prövat frågan om rätten till personlig assistans med belysning av rekvisiten i 9 a § LSS och uttalat följande. Insatsen personlig assistans ska vara förbehållen hjälpbehov som uppfattas som mycket privata och känsliga för den personliga integriteten. Det är inte all hjälp med till exempel måltider eller påklädning som kan anses vara av detta kvalificerade slag. Aktiverings- och motivationsinsatser av olika slag räknas normalt inte till de grundläggande behoven. En särskild fråga som aktualiseras i målet är om det kan krävas att behovet av hjälp för att tillgodose de grundläggande behoven måste ha viss tidsmässig omfattning för att berättiga till personlig assistans. Det har i lagens förarbeten uttalats att något sådant krav inte kan uppställas, samtidigt som det framhållits att tidsfaktorn självfallet har betydelse. Högsta

förvaltningsdomstolen finner mot denna bakgrund att någon bestämd undre tidsgräns inte låter sig uppställas. Det är samtidigt uppenbart att någon som bara i mycket begränsad omfattning har behov av hjälp med något av de grundläggande behoven inte utan vidare kan anses berättigad till personlig assistans. Även om själva tidsåtgången inte är påfallande stor måste dock en samlad bedömning göras bland annat med hänsyn tagen till om det stöd som behövs är av mycket privat eller integritetskänslig karaktär eller om det förutsätter någon specifik kompetens. Såväl kvantitativa som kvalitativa aspekter måste beaktas. Även hur ofta hjälpen behövs framstår som en viktig faktor.

### **SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET**

Det är i målet ostridigt att Sebastian Larsson ingår i personkretsen enligt 1 § 1 LSS. Frågan i målet är om hans hjälpbehov är av sådan karaktär och omfattning att han har rätt till insatsen personlig assistans enligt 9 § 2 LSS.

Av förarbeten och praxis framgår att insatsen personlig assistans ska vara förbehållen hjälpbehov som uppfattas som mycket privata och känsliga för den personliga integriteten. Av handlingarna i målet framgår att Sebastian Larsson behöver viss hjälp vid dusch och toalettbesök samt stöttning i form av muntliga beskrivningar, påminnelser, strukturering, planering och initiativtagande. Vidare framgår att han självständigt klarar, med viss muntlig guidning, många av de moment som ingår i den dagliga livsföringen; han kan kommunicera, äta, dricka, borsta tänderna samt klä på och av sig.

Även om utredningen ger stöd för att Sebastian Larsson har ett visst behov av hjälp för att klara sin dagliga livsföring har han främst behov av påminnelser, guidning och struktur. Sådana behov är dock inte något som i sig grundar rätt till personlig assistans. Sebastian Larssons behov av struktur och guidning i samband med av- och påklädning, måltider, kommunikation

och tandborstning utgör således inte sådana grundläggande behov som grundar rätt till personlig assistans.

Socialnämnden har bedömt att Sebastian Larsson till viss del i samband med hans tarmproblem och personlig hygien har hjälpbehov som bedöms vara av privat och integritetskänslig karaktär. Socialnämnden har dock bedömt att dessa behov inte är krävande eller avser komplicerade situationer, och vad gäller Sebastian Larssons tarmproblem anses de inte heller vara ett dagligt återkommande problem. Sebastian Larsson har beräknat att den totala tidsåtgången för hjälp i samband med dessa problem uppgår till cirka tre timmar per vecka.

Det finns inget krav på att hjälpbehovet ska överstiga en viss miniminivå för att en person ska beviljas personlig assistans. Tidsfaktorn har dock betydelse och ju större stödbehov i tid som föreligger desto mer talar för rätt till personlig assistans. Rätten till personlig assistans kan emellertid inte enbart grundas på hjälpbehovets omfattning i tid utan även dess karaktär måste beaktas (jfr Kammarrättens i Sundsvalls dom den 15 juni 2011, mål nr 10-09).

Enligt förvaltningsrättens bedömning måste Sebastian Larssons behov av hjälp i samband med tarmproblem och vid vissa moment, såsom att tvåla in och skölja vid dusch samt smörja kroppen, av den personliga hygienens anses vara av den mycket privata och integritetskänsliga slag som förutsätts för rätt till personlig assistans. Detta är även den bedömning som socialnämnden gjort. Till skillnad från socialnämnden anser dock förvaltningsrätten att även om tidsåtgången för Sebastian Larssons hjälpbehov med de grundläggande behoven inte är påfallande stor får hans hjälpbehov ändå anses vara tillräckligt omfattande och av en sådan karaktär som krävs för rätt till personlig assistans. Förvaltningsrätten har då beaktat att det rör sig om ett regelbundet återkommande hjälpbehov som, vad främst gäller

tarmproblem, till sin natur är mycket integritetskänsliga. Sebastian Larsson är därför berättigad till sådan assistans för sina grundläggande behov med åtminstone tre timmar per vecka.

Det får anses ankomma på socialnämnden att närmare bedöma omfattningen av Sebastian Larssons sammanlagda behov av personlig assistans, såväl hans grundläggande behov som övriga behov.

Handlingarna i målet ska därför lämnas åter till socialnämnden för vidare handläggning och beslut.

**HUR MAN ÖVERKLAGAR**, se bilaga (DV 3109/1 C)

R Hirvelä

I avgörandet har även tre nämndemän deltagit. Enhälligt.



## HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Sundsvall.

**Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

**Skrivelsen med överklagande ska innehålla**

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nå för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.